

HERITAGE IN FOCUS

ΠΕΜΠΤΗ

6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

2025

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
ΥΠΟ
ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ

HERITAGE IN FOCUS

ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ GOETHE-INSTITUT ATHEN
ΜΕ ΤΟ HUMBOLDT FORUM

[GOETHE.DE/ATHEN/HERITAGE](https://www.goethe.de/athen/heritage)

GOETHE-INSTITUT ATHEN
ΟΜΗΡΟΥ 14–16, 10672 ΑΘΗΝΑ

HERITAGE IN FOCUS

[Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ]

Η ιδέα της «πολιτιστικής κληρονομιάς» απασχολεί σήμερα σε μεγάλο βαθμό την ακαδημαϊκή κοινότητα, την πολιτική, τους πολιτιστικούς οργανισμούς και τα ΜΜΕ. Παρότι στο παρελθόν αυτή η έννοια ενδιέφερε κυρίως πτυχές του ιδιωτικού δικαίου, όπως το κληρονομικό δίκαιο, και σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο την προστασία αρχιτεκτονικών μνημείων, τα τελευταία χρόνια ο ορισμός της «πολιτιστικής κληρονομιάς» έχει διευρυνθεί αισθητά ως προς τις σημασίες και, κατ' επέκταση, τη χρήση της. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στον επαναπροσδιορισμό του όρου από την UNESCO, η οποία τις τελευταίες δεκαετίες έχει επεκτείνει σημαντικά το πεδίο προστασίας της ανθρωπίνης «πολιτιστικής κληρονομιάς». Έτσι, εδώ και είκοσι χρόνια, υπό προστασία μπορούν να τεθούν και πολιτισμικές παραδόσεις, έθιμα ή φαγητά, λόγου χάρη το βυζαντινό άσμα της Ελλάδας και της Κύπρου ή η σκηνή των κλαμπ του Βερολίνου, που ενώ κάποτε θεωρούνταν αβανγκάρντ και ανατρεπτική, σήμερα ανήκει στις απειλούμενες με εξαφάνιση παραδόσεις.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια –λόγω και των σχετικών δημόσιων συζητήσεων– έχει αυξηθεί το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για την «πολιτιστική κληρονομιά». Έτσι, το τι σημαίνει «πολιτιστική κληρονομιά» είναι σήμερα ένα ερώτημα που εξετάζεται ευρέως στις επιστήμες της ιστορίας και του πολιτισμού, την εθνολογία και τις «μουσειακές σπουδές», οδηγώντας σε άλλα ζητήματα: την εθνογένεση, την επιστροφή αρχαιοτήτων και την προέλευση των έργων τέχνης, την αντιμετώπιση της (μετα)αποικιοκρατίας καθώς και την καταχρηστική εκμετάλλευση η οποία θέτει σε κίνδυνο τον άνθρωπο και τη φύση. Ένα παράδειγμα που σχετίζεται με την κλιματική κρίση αλλά και με τις μεταποικιοκρατικές συζητήσεις είναι το θέμα της οντολογικής κατηγορίας του μη ανθρώπινου παράγοντα: Έχουν τα ποτάμια, τα δάση ή άλλα φυσικά τοπία δικαιώματα; Δεν θα έπρεπε να απολαμβάνουν και αυτά ένα καθεστώς προστασίας ως μη πολιτιστική κληρονομιά; Και οι ορυκτολογικές ή φυσιολογικές συλλογές; Δεν αφηγούνται και αυτές (πολιτισμικές) ιστορίες σχέσεων εξάρτησης και ανθρώπινης εκμετάλλευσης; Ταυτόχρονα, ακούγονται και κάποιες πρώτες αντίθετες γνώμες που χαρακτηρίζουν αυτήν την ευρεία εστίαση στο παρελθόν «νοσταλγία» – συμβάλλοντας πάντως και αυτές στην κριτική και εξονυχιστική διερεύνηση του θέματος.

Η σειρά εκδηλώσεων με τίτλο *Heritage in Focus* [Η κληρονομιά στο επίκεντρο], την οποία διοργανώνουν το Goethe-Institut Athen και το Humboldt Forum, πραγματεύεται το θεματικό πεδίο της «κληρονομιάς» από τέσσερις διαφορετικές οπτικές γωνίες, εστιάζοντας όμως στη Γερμανία και την Ελλάδα. Με αφετηρία την αισθητά διευρυμένη ερμηνεία και το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την έννοια της «κληρονομιάς», σε τέσσερις συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης θα εξεταστούν θέματα όπως η ύλη πολιτιστική και η πολεοδομική κληρονομιά, αλλά και το θεματικό σύνολο που αφορά τη φύση και την κληρονομιά, καθώς και το ζήτημα της εθνογένεσης σε σχέση με τα ευρήματα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και την επιστροφή τους στις χώρες προέλευσης. Τα αποτελέσματα αυτών των συζητήσεων θα παρουσιαστούν το 2026–27 στο πλαίσιο της θεματικής «Κληρονομιά» στο Humboldt Forum.

Το θέμα της επιστροφής των «πολιτιστικών περιουσιακών στοιχείων» συζητιέται πολύ εδώ και κάποια χρόνια – συζητιέται δε ευρέως και όχι μόνο από ειδικούς και επαγγελματίες στον χώρο των μουσείων. Κι αυτό γιατί από το ερώτημα του ποιος κατέχει, εκθέτει και αξιοποιεί την πολιτιστική κληρονομιά κρίνονται ζητήματα πολιτιστικής ερμηνευτικής κυριαρχίας, εθνικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων – πολιτικής εξουσίας, εν τέλει.

Τα τελευταία χρόνια, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του διαλόγου αυτού ήταν συχνά ο «παγκόσμιος νότος». Η επιστροφή των χάλκινων του Μπενίν από το Εθνολογικό Μουσείο του Βερολίνου στη Νιγηρία, για παράδειγμα, έγινε πρωτοσέλιδο στον διεθνή Τύπο – μεταξύ άλλων επειδή στα αντικείμενα αυτά αντικατοπτρίζονται οι επί μακρόν παραγνωρισμένες δομές βίας της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας. Η ελληνική αξίωση επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα (που είναι γνωστά και ως «Ελγίνεια μάρμαρα») έναντι του Βρετανικού Μουσείου δείχνει, ωστόσο, ότι τα κλεμμένα πολιτισμικά αγαθά μπορεί να προκαλέσουν αντιπαράθεσεις και εντός της ευρωπαϊκής ηπείρου. Κι ενώ αυτό το επί πολλά έτη επίμαχο θέμα κέρδισε σε βαρύτητα, δημοσιότητα και προβολή από τα μέσα ενημέρωσης τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, στη Γερμανία για πολύ καιρό δεν δόθηκε προσοχή στις ιστορίες για αρχαία πολιτισμικά αγαθά αμφίβολης προέλευσης.

Το θέμα της επιστροφής των «πολιτιστικών περιουσιακών στοιχείων» συζητιέται πολύ εδώ και κάποια χρόνια – συζητιέται δε ευρέως και όχι μόνο από ειδικούς και επαγγελματίες στον χώρο των μουσείων. Κι αυτό γιατί από το ερώτημα του ποιος κατέχει, εκθέτει και αξιοποιεί την πολιτιστική κληρονομιά κρίνονται ζητήματα πολιτιστικής ερμηνευτικής κυριαρχίας, εθνικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων – πολιτικής εξουσίας, εν τέλει.

Τα τελευταία χρόνια, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του διαλόγου αυτού ήταν συχνά ο «παγκόσμιος νότος». Η επιστροφή των χάλκινων του Μπενίν από το Εθνολογικό Μουσείο του Βερολίνου στη Νιγηρία, για παράδειγμα, έγινε πρωτοσέλιδο στον διεθνή Τύπο – μεταξύ άλλων επειδή στα αντικείμενα αυτά αντικατοπτρίζονται οι επί μακρόν παραγνωρισμένες δομές βίας της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας. Η ελληνική αξίωση επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα (που είναι γνωστά και ως «Ελγίνεια μάρμαρα») έναντι του Βρετανικού Μουσείου δείχνει, ωστόσο, ότι τα κλεμμένα πολιτισμικά αγαθά μπορεί να προκαλέσουν αντιπαράθεσεις και εντός της ευρωπαϊκής ηπείρου. Κι ενώ αυτό το επί πολλά έτη επίμαχο θέμα κέρδισε σε βαρύτητα, δημοσιότητα και προβολή από τα μέσα ενημέρωσης τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, στη Γερμανία για πολύ καιρό δεν δόθηκε προσοχή στις ιστορίες για αρχαία πολιτισμικά αγαθά αμφίβολης προέλευσης.

Σε ποιο σημείο βρίσκεται ο διάλογος για την πολιτιστική κληρονομιά αυτή τη στιγμή; Ποια η σχέση μεταξύ των αιτημάτων επιστροφής και των ζητημάτων εθνικής ταυτότητας (ή εθνικών ταυτοτήτων); Πρέπει τα μουσεία αρχαιοτήτων να στραφούν στα ίδια κρίσιμα ερωτήματα που τίθενται πλέον στις εθνολογικές συλλογές; Και μπορεί η συζήτηση για τα κλεμμένα από αποικιοκράτες πολιτιστικά

αγαθά του παγκόσμιου νότου να αποβεί γόνιμη και για την άλλη συζήτηση, εκείνη γύρω από την επιστροφή αρχαιοτήτων;

Η τέταρτη –και τελευταία– έκδοση της σειράς *Heritage in Focus* εστιάζει στην πολιτιστική κληρονομιά. Μετά την άυλη κληρονομιά, την αρχιτεκτονική κληρονομιά και τη φυσική κληρονομιά, ήρθε η ώρα να μας απασχολήσουν τα χειροποίηστα, τα καθαυτά «αντικείμενα». Μέσα από εικαστικά έργα, ταινίες και συζητήσεις, κατά τη διάρκεια της βραδιάς θα φωτίσουμε ποικίλες πτυχές του θέματος. Ο ιστορικός Sebastian Conrad από το Βερολίνο θα μας δείξει με βάση την περίπτωση της αιγυπτιακής προέλευσης προτομής της Νεφερτίτης, πώς μια κλεμμένη αρχαιότητα μπορεί να γίνει ένα παγκοσμίως εμβληματικό έκθεμα και ταυτόχρονα να αποτελεί εμβληματικό παράδειγμα στον διάλογο περί κλοπής πολιτιστικών αγαθών. Ειδικοί από την Ελλάδα, τη Ναμίμπια και τη Γερμανία θα συζητήσουν την αναγκαιότητα αλλά και τα όρια της επιστροφής αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς. Δύο βίντεο έργα θέτουν κρίσιμα ερωτήματα για τον συμβολισμό και την υπερεκμετάλλευση της Ακρόπολης: Ο Βασίλης Μπαλάσκας (Bill Balaskas) πραγματεύεται στο εικαστικό του βίντεο *Parthenon Rising (II)* την τουριστικοποίηση του μνημείου που αποτελεί ένα πολιτιστικό σήμα κατατεθέν, ενώ η Εύα Στεφανή εξετάζει στο έργο *Ακρόπολις* τη σημασία του ελληνικού εθνικού συμβόλου για τη συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας και της συλλογικής μνήμης.

SEBASTIAN
CONRAD

Ο Prof. Dr. Sebastian Conrad είναι κάτοχος της έδρας Σύγχρονης Ιστορίας στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου. Ξεκίνησε να εργάζεται στη Σχολή το 2010 αφότου δίδαξε για πολλά χρόνια στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας. Υπήρξε υπότροφος στο Ινστιτούτο Προηγμένων Σπουδών (Wissenschaftskolleg) του Βερολίνου, επισκέπτης-καθηγητής στην École des Hautes Études στο Παρίσι, επισκέπτης-ερευνητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια (Σάντα Μπάρμπαρα) και στη New School της Νέας Υόρκης. Ο Conrad είναι διευθυντής του MA «Global History», ένα κοινό πρόγραμμα σπουδών του Ελεύθερου Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Χούμπολτ του Βερολίνου. Μεταξύ των πρόσφατων δημοσιεύσεών του είναι το *Die Königin. Nofretetes globale Karriere* (Βερολίνο, 2024), το *What is Global History?* (Πρίνστον, 2016) και το *German Colonialism: A Short History* (Κέιμπριτζ, 2012).

ΗΡΑ
ΚΑΛΙΑΜΠΕΤΣΟΥ

Η Ήρα Καλιαμπέτσου είναι δικηγόρος Αθηνών και το 2006 ίδρυσε μαζί με συνεργάτες την Ελληνική Εταιρεία Δικαίου Αρχαιοτήτων (www.law-archaeology.gr). Απέκτησε το πτυχίο της νομικής από το Πανεπιστήμιο Ruhr στο Bochum της Γερμανίας και συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στην «Τέχνη και Δίκαιο» στο Πανεπιστήμιο Karl-Franzens στο Graz της Αυστρίας. Έχει οργανώσει συνέδρια σχετικά με το Δίκαιο Αρχαιοτήτων και είναι μέλος της διδακτικής ομάδας του μεταπτυχιακού προγράμματος «Δίκαιο της Τέχνης» του Πανεπιστημίου Sigmund Freud στη Βιέννη της Αυστρίας. Το 2019 υπηρέτησε ως μέλος Επιτροπής Εμπειρογνομώνων του Υπουργείου Πολιτισμού. Στο παρελθόν έχει εργαστεί στο Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας, στη Γερμανική Πρεσβεία στην Αθήνα και στην Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Τουρκία. Σήμερα δικηγорεί στην Αθήνα.

ΧΡΗΣΤΟΣ
ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Χρήστος Χρυσόπουλος (Αθήνα, 1968) ασχολείται διαφορετικά είδη λογοτεχνίας (πεζογραφία, δοκίμιο, χρονικό), με τη θεωρία λογοτεχνίας και τη φωτογραφία. Κυκλοφορούν 19 βιβλία του. Έχει βραβευτεί με το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (2008), το διεθνές βραβείο Balkanika (2015) και τα γαλλικά βραβεία Prix Ravachol (2013) και Prix Laure Bataillon (2014). Το 2015 η Γαλλική Δημοκρατία του απένειμε τον τίτλο του Ιππότη των Γραμμάτων και των Τεχνών. Είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Πολιτισμού (ECP), της Εταιρείας Συγγραφέων και Iowa Fellow του Διεθνούς Προγράμματος Συγγραφέων IWP (2007). Ίδρυσε και διευθύνει τον πολιτιστικό οργανισμό ΚΑΙΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Έχει δώσει διαλέξεις και έχει συμμετάσχει σε δεκάδες φεστιβάλ στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ και έχει επιμεληθεί συλλογικές εκδόσεις και εκδοτικές σειρές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τα βιβλία του κυκλοφορούν μεταφρασμένα σε πολλές γλώσσες. Η φωτογραφική του εργασία έχει παρουσιαστεί σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στη Γαλλία. Διδάσκει Δημιουργική Γραφή σε συνδυασμό με Αφηγηματική Ψυχοθεραπεία.

SEBASTIAN
CONRAD

Βλ. σ.
«ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ»

**GOLDA
HA-EIROS**

Η Golda Ha-Eiros είναι επιμελήτρια του Εθνικού Μουσείου της Ναμίμπια (National Museum of Namibia, NMN), στο οποίο διαχειρίζεται την εθνολογική συλλογή, δραστηριοποιείται στην έρευνα κοινότητας (Community Research) και προωθεί την αποαποικιοποίηση. Οι ακαδημαϊκές σπουδές της στον οπτικό πολιτισμό, τις μετα-αποικιακές σπουδές και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μαρτυρούν το ενδιαφέρον και την αφοσίωσή της στο θέμα της κριτικής αντιμετώπισης των καταλοίπων της αποικιοκρατίας και συγκεκριμένα στο πώς παρουσιάζονται και ερμηνεύονται τα πολιτιστικά αντικείμενα από τη Ναμίμπια. Στην επαγγελματική της σταδιοδρομία έχει συνεργαστεί στενά με διάφορες κοινότητες της Ναμίμπια για να αποκτήσει βαθύτερη γνώση της ιστορίας τους αλλά και της σημασίας που έχουν τα πολιτιστικά αντικείμενα για τους ανθρώπους που σχετίζονται με αυτά.

**ΣΟΦΙΑ
ΧΑΝΔΑΚΑ**

Η Δρ. Σοφία Χανδακά είναι Επιμελήτρια του Τμήματος Πολιτισμών του Κόσμου στο Μουσείο Μπενάκη, καθώς και Συνιδρύτρια και Συντονίστρια του Διεθνούς Συνεδρίου CoMuseum. Και στους δύο αυτούς ρόλους, εργάζεται με συνέπεια για την προώθηση της συνεργασίας και της ενδυνάμωσης των κοινοτήτων, υποστηρίζοντας παράλληλα τον ρόλο των μουσείων και του πολιτισμού ως βασικών πυλώνων βιώσιμης ανάπτυξης. Είναι κάτοχος Διδακτορικού (DPhil) στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, με ειδίκευση στα μουσεία και στον υλικό πολιτισμό, και διαθέτει πάνω από είκοσι πέντε χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας στους τομείς του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της δημιουργικότητας. Το έργο της καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, όπως εκθέσεις, ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις, δημόσια προγράμματα, ερευνητικά και αναπτυξιακά έργα, πολιτιστικές συνεργασίες, συμβουλευτική και διδασκαλία. Η Χανδακά είναι συνιδρύτρια του μη κερδοσκοπικού οργανισμού ΚΟΛΕΚΤΙΒΑ για την κοινωνική καινοτομία και τον πολιτισμό, μέλος του δικτύου Bosch Alumni Network και του Culture for Change και υπότροφος του International Visitor Leadership Program (2019) του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ. Το 2023 συμμετείχε σε μια ερευνητική πρωτοβουλία του think-tank διαΝΕΟσις για την αξία του πολιτισμού, συνυπογράφοντας συλλογική μελέτη και εκτενείς προτάσεις πολιτικής για την ενδυνάμωση του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Τομέα της Ελλάδας (*Απελευθερώνοντας τις δυνάμεις του πολιτισμού. Προτάσεις πολιτικής*). Το πιο πρόσφατο επιμελητικό της έργο, *Η Αφρική ανάμεσά μας** (Μουσείο Μπενάκη / Πειραιώς 138, Φεβρουάριος-Μάιος 2025), ήταν μια κοινοτικά βασισμένη έκθεση που υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή περισσότερων από σαράντα μελών της ελληνο-αφρικανικής διασποράς, συμπεριλαμβανομένων καλλιτεχνών, φοιτητών και ακτιβιστών. Το εγχείρημα έτυχε μεγάλης αναγνώρισης για τις δημοκρατικές διαδικασίες και την καινοτόμο συμμετοχική μεθοδολογία του.

HERITAGE
IN FOCUS

ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΣΤΟ GOETHE-INSTITUT ATHEN
ΚΑΙ ΤΟ HUMBOLDT FORUM

GOETHE-INSTITUT ATHEN
06.11.2025

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΥΠΟ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ

19:00

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

PARTHENON RISING (II)
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ (BILL BALASKAS)
2011, 2'45''

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
ΕΥΑ ΣΤΕΦΑΝΗ, 2001, 25'
Q&A: ΕΥΑ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΡΙΑΣ
ΓΛΩΣΣΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΜΕ ΥΠΟΤΙΤΛΟΥΣ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

20:00

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

SEBASTIAN CONRAD

ΗΡΑ ΚΑΛΙΑΜΠΕΤΣΟΥ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ,
SEBASTIAN CONRAD, GOLDA HA-EIROS
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ: ΣΟΦΙΑ ΧΑΝΔΑΚΑ
ΓΛΩΣΣΑ: ΑΓΓΛΙΚΑ, ΜΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ
ΕΡΓΑ

PARTHENON
RISING (II)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ
(BILL BALASKAS)
2011
2΄45΄΄

Δύο αιώνες πριν, και συγκεκριμένα τις παραμονές της Ελληνικής Επανάστασης, ο Άγγλος ποιητής Πέρσου Μπυς Σέλλεϋ δήλωνε: «Είμαστε όλοι Έλληνες. Οι νόμοι μας, η λογοτεχνία μας, η θρησκεία μας, οι τέχνες μας έχουν τις ρίζες τους στην Ελλάδα». Στον απόηχο της κρίσης χρέους της Ευρωζώνης, ωστόσο, το διεθνές κλίμα ήταν πολύ διαφορετικό. Καθώς πολιτικοί και μέσα ενημέρωσης στην Ευρώπη υπαινίσσονταν ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να πουλήσει κάποια από τα πιο διάσημα νησιά της, ή ακόμα και τον Παρθενώνα, προκειμένου να ξεπληρώσει τα χρέη της, έγινε φανερό ότι η φύση της οικονομικής κρίσης ήταν τέτοια ώστε αμφισβητήθηκαν (ακόμη και εντελώς θεωρητικά, εν είδει νύξεων και υπαινιγμών) θεμελιώδη στοιχεία της πολιτιστικής ταυτότητας του δυτικού κόσμου. Αυτή η βαθύτερη πολιτιστική κρίση βρίσκεται στη βάση του *Parthenon Rising*.

Το έργο λειτουργεί ως ένα οπτικό κρεσέντο – κινείται δηλαδή από το απόλυτο σκοτάδι και τη «σύγχυση» στο απόλυτο φως και τη «διαύγεια». Το πρωτότυπο υλικό, το οποίο έχει υποστεί επεξεργασία στο βίντεο, τραβήχτηκε τη μία και μοναδική νύχτα του χρόνου κατά την οποία η Ακρόπολη είναι ανοιχτή στο κοινό. Χιλιάδες κάτοικοι της πόλης και τουρίστες ανεβαίνουν τον αρχαίο λόφο εκείνη τη μέρα για να απαθανατίσουν με τις φωτογραφικές μηχανές τους όψεις του μνημείου. Όλα τα φώτα είναι σβηστά, κι έτσι όλα τα αρχαία κτίσματα, συμπεριλαμβανομένου του Παρθενώνα, μπορεί να τα δει κανείς καθαρά μόνο τις στιγμές που φωτίζονται από τα φλας των φωτογραφικών μηχανών. Πρόκειται για ένα θέαμα που αναδεικνύει μια πτυχή του μνημείου πολύ διαφορετική από τη γνωστή και οικεία σε όλους μας εικόνα του εμβληματικού μνημείου.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΕΥΑ
ΣΤΕΦΑΝΗ
2001
25΄

Η *Ακρόπολις* της Εύας Στεφανή είναι ένα ποιητικό, στοχαστικό φιλμ που διερευνά τη σημασία του εθνικού συμβόλου της Ελλάδας –της Ακρόπολης– στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας και της συλλογικής μνήμης. Μέσα από μια φεμινιστική ματιά, το έργο επιχειρεί έναν παραλληλισμό ανάμεσα στο πιο εμβληματικό ελληνικό μνημείο –τον Παρθενώνα– και το γυναικείο σώμα, ενώ μας προτρέπει να αναστοχαστούμε τις καθιερωμένες αντιλήψεις για την ελληνικότητα και τη θηλυκότητα, αμφισβητώντας τις ιδεολογίες που πλαισιώνουν τα εθνικά σύμβολα.

Συνθέτοντας Super 8 found footage με ετερόκλητο αρχαικό υλικό –ιστορικά πλάνα από κρατικές τελετές και επίσημους εορτασμούς στους πρόποδες του ιερού βράχου, φθαρμένες εικόνες από πορνοταινίες της δεκαετίας του 1960, αλλά και επίκαιρα, δελτία ειδήσεων, ιατρικά φιλμ, ηχογραφήσεις πεδίου, ραδιοφωνικά αποσπάσματα, αστικές μελωδίες ή ακόμη και την ηχογράφηση του εθνικού ύμνου– μαζί με μια εξομολογητική αφήγηση πρώτου προσώπου, η Στεφανή δημιουργεί ένα ανατρεπτικό κολάζ που φωτίζει πώς η Ιστορία, η ταυτότητα και η επιθυμία συνυφαίνονται

στον τρόπο που βλέπουμε και θυμόμαστε. Ταυτόχρονα, αποκαλύπτει πώς τόσο ο ναός όσο και το γυναικείο σώμα έχουν αξιοποιηθεί για πολιτικούς, οικονομικούς και προπαγανδιστικούς σκοπούς. Η Στεφανή παρεμβαίνει στο ίδιο το φιλμ –το χρωματίζει, το καίει, το κόβει– επιθυμώντας ίσως να τονίσει τη φθορά της ύλης και την εύθραυστη φύση της μνήμης, αλλά και τα σωματικά ίχνη του χρόνου.

Ακρόπολις

Ένα σώμα γυναίκας
Στρογγυλό
Που κόβεται
Μπαλώνεται
Ράβεται
Συνεχώς
Ένα στήθος στρογγυλό
Που χαράζεται
Με διαβήτη
Που ανοίγει
Χτίζεται
Περπατιέται
Μία γυναίκα ανάποδη
Στρογγυλή
Στρογγυλή
Στρογγυλή
Μαστός
Κορίτσι
Γλείψιμο
Ο ναός του σάλιου
Έχω μια λέξη στο στόμα που δεν βγαίνει
Η ζωή στο μπορντέλο
Κάθε μέρα στο μπορντέλο
Τζιτζίκια
Βήματα
Οχλαγωγία
Βουβή
Ντυμένη άσπρη
Κολλημένη στη γεωμετρία
Παλεύω να ξεκολλήσω
Ντουντούκες και παπούτσια
Άγνωστα πρόσωπα και γλώσσες
Διερμηνείς
Επίσημοι
Πρόσωπα
Σκαλίζουν την ιστορία μου
Οι γλουτοί μου ιδρώσαν
Κατουριέμαι
Αν ήμουν σώμα θα είχα φωνή;

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ (BILL BALASKAS)

Ο Βασίλης Μπαλάσκας (Bill Balaskas) είναι καλλιτέχνης, θεωρητικός και ακαδημαϊκός, ο οποίος ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Η πρακτική του διερευνά κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά συστήματα μέσα από το πρίσμα των σύγχρονων ουτοπιών και δυστοπιών. Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε όλο τον κόσμο, μεταξύ άλλων, στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Βαρκελώνης (MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona), στο κέντρο Καλών Τεχνών BOZAR των Βρυξελλών, στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (EMST) της Αθήνας, στο κέντρο σύγχρονης τέχνης CA2M Centro de Arte Dos de Mayo της Μαδρίτης, στο πολιτιστικό κέντρο Le CENTQUATRE του Παρισιού, στο φεστιβάλ Transmediale του Βερολίνου, στην Γκαλερί John Hansard του Σαουθάμπτον, στο κέντρο τεχνών TENT του Ρότερνταμ, στο μουσείο Les Abattoirs της Τουλούζης, στην Γκαλερί Talbot Rice του Εδιμβούργου, στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης ARTIUM της πόλης Βιτόρια-Γκαστέις, στη Whitstable Biennale, στη δημοτική πινακοθήκη Almeida Garret του Πόρτο και στο Βρετανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου (British Film Institute) του Λονδίνου. Από το 2012 ως το 2020 ήταν επιμελητής έκδοσης του *Leonardo Electronic Almanac* (MIT Press) και το 2020 επιμελήθηκε τη σειρά «Architectures of Education» του e-flux Architecture. Δοκίμια και άρθρα του έχουν δημοσιευθεί στα: *Journal of Visual Culture*, *Third Text*, *OnCurating*, *Revista Arta*, *Times Higher Education*, *Espace Art Actuel* κ.α. Έχει επιμεληθεί τα βιβλία *Fabricating Publics: The Dissemination of Culture in the Post-truth Era* (Open Humanities Press, 2021) και *Institution as Praxis: New Curatorial Directions for Collaborative Research* (Sternberg Press, 2020). Είναι Διευθυντής του Τμήματος Έρευνας, Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου του Κίνγκστον, όπου το 2022 ίδρυσε το Κέντρο Πρακτικής Έρευνας στις Τέχνες (Centre for Practice Research in the Arts, CePRA). Εκπροσωπείται από την Γκαλερί Καλφάγιάν, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

ΕΥΑ ΣΤΕΦΑΝΗ

Η Εύα Στεφανή γεννήθηκε στις ΗΠΑ και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε στο Πολιτικό Τμήμα της Νομικής και στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο πεδίο της Κινηματογραφικής Θεωρίας και Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (NYU). Έχει κάνει επίσης σπουδές στον κινηματογράφο – με έμφαση στο ντοκιμαντέρ– στη Σχολή VARAN στο Παρίσι και στο National Film & TV School στη Βρετανία. Η διδακτορική της διατριβή αφορά στις αναπαραστάσεις της Ελλάδας στον εθνογραφικό κινηματογράφο (Πάντειο, 1997). Έχει σκηνοθετήσει πάνω από 30 ταινίες, που κινούνται μεταξύ εθνογραφικού και πειραματικού κινηματογράφου. Μεταξύ αυτών οι ταινίες: *Γράμματα από το Άλμπανος* (1996), *Συγκάτοικοι* (1999), *Ακρόπολις* (2001), *Το κουτί* (2004), *Αθήναι* (2007), *Τι ώρα είναι;* (2007), *Λουσόμενοι* (2008), *Χειρόγραφο* (2017), *Μέρες και νύχτες της Δημήτρας Κ.* (2021). Το έργο της έχει αποσπάσει πολλές διεθνείς διακρίσεις (Oberhausen, Cinéma du Réel, Fipresci, κ.ά.) και έχει προβληθεί σε σειρά κινηματογραφικών φεστιβάλ, όπως τα Internationale Kurzfilmtage Oberhausen και L'Europe autour de l'Europe (FEAE). Αφιέρωματα στο έργο της έχουν οργανωθεί και παρουσιαστεί στο New York University και στο Πανεπιστήμιο Columbia στη Νέα Υόρκη. Από το 2000 και μετά έχει συμμετάσχει σε μεγάλες διεθνείς εικαστικές διοργανώσεις, όπως η documenta 14. Το 2019 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 58η Μπιενάλε της Βενετίας από κοινού με τους Ζάφο Ξαγοράρη και Πάνο Χαλαλάμπους. Διδάσκει κινηματογράφο στο τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), ενώ η τελευταία της ταινία, ένα ντοκιμαντέρ για τον Δημήτρη Παπαϊωάννου, έχει τίτλο *Η καρδιά του ταύρου*.

ΤΟ HUMBOLDT FORUM

Στο Humboldt Forum συγκεντρώνονται κάτω από μια κοινή στέγη η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, η τέχνη και ο πολιτισμός, η διεθνής έρευνα αιχμής, καθώς και η αστική και αρχιτεκτονική ιστορία. Η κριτική εξέταση της πολυτάραχης ιστορίας του χώρου και της εθνολογικής συλλογής αποτελεί την αφετηρία για ένα πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα εκθέσεων, παραστάσεων, συναυλιών, αναγνώσεων και εργαστηρίων, στο οποίο συμμετέχουν διεθνείς προσωπικότητες του εκάστοτε τομέα, δημιουργικοί καλλιτέχνες και επαγγελματίες από τον χώρο του πολιτισμού.

Το Humboldt Forum διοργανώνουν από κοινού το Ίδρυμα Humboldt Forum, το Ίδρυμα Πρωσικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς (με το Εθνολογικό Μουσείο και το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης, που αποτελούν μέρος των Κρατικών Μουσείων του Βερολίνου), το Ίδρυμα των Κρατικών Μουσείων του Βερολίνου και το Πανεπιστήμιο Humboldt του Βερολίνου. Το πρόγραμμά του σχεδιάζεται σε ισότιμη βάση με τις κοινότητες του Βερολίνου και συνεργάτες από όλο τον κόσμο.

**Η ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
HERITAGE IN FOCUS
ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ GOETHE-INSTITUT
ΚΑΙ ΤΟ HUMBOLDT FORUM**

GOETHE.DE/ATHEN/HERITAGE

**GOETHE-INSTITUT ATHEN
ΟΜΗΡΟΥ 14-16, 10672 ΑΘΗΝΑ**

